

संस्कृतभारती पत्राचार - प्रवेशः
पञ्चमपाठस्य प्रथमः भागः

रामानुज् पाण्डेयः

२४ सौर कार्तिक १९४२ - १५ नवम्बर २०२०

अनुक्रमणिका

- 1 मङ्गलम्
- 2 सूक्ति
- 3 क्रिया - प्रेरणा
- 4 सञ्ज्ञा
- 5 विभक्ति अभ्यासः

सरस्वत्यै नमः

सम्बोधन नमः + तुभ्यम् सम्बोधन सम्बोधन
सरस्वति नमस्तुभ्यं वरदे कामरूपिणि ।
विद्या + आरम्भम् सिद्धिः + भवतु मम
विद्यारम्भं करिष्यामि सिद्धिर्भवतु मे सदा ॥

अनुक्रमणिका

- 1 मङ्गलम्
- 2 सूक्ति
- 3 क्रिया - प्रेरणा
- 4 सञ्ज्ञा
- 5 विभक्ति अभ्यासः

क्रियासिद्धिः सत्त्वे भवति, महतां नोपकरणे ।

क्रिया-सिद्धिः सत्त्वे भवति, महतां न-उपकरणे ।

क्रियासिद्धिः सत्त्वे भवति, महतां नोपकरणे ।

क्रिया-सिद्धिः सत्त्वे भवति, महतां न-उपकरणे ।

अनुक्रमणिका

- 1 मङ्गलम्
- 2 सूक्ति
- 3 क्रिया - प्रेरणा
- 4 सञ्ज्ञा
- 5 विभक्ति अभ्यासः

प्रेरणा - लोट् लकारः

- This is not tense but mood (Imperative).
- Used in sense of ordering, offering, requesting, permitting.
- Like other लकाराः will have 9 forms for each type of word.
- Lets see both the table of forms in book.

प्रेरणा - लोट् लकारः

- This is not tense but mood (Imperative).
- Used in sense of ordering, offering, requesting, permitting.
- Like other लकाराः will have 9 forms for each type of word.
- Lets see both the table of forms in book.

प्रेरणा - लोट् लकारः

- This is not tense but mood (Imperative).
- Used in sense of ordering, offering, requesting, permitting.
- Like other लकाराः will have 9 forms for each type of word.
- Lets see both the table of forms in book.

प्रेरणा - लोट् लकारः

- This is not tense but mood (Imperative).
- Used in sense of ordering, offering, requesting, permitting.
- Like other लकाराः will have 9 forms for each type of word.
- Lets see both the table of forms in book.

प्रेरणा - प्रसिद्धानि वाक्यानि

- सत्यं वद धर्मं चर
- सर्वे भवन्तु सुखिनः सर्वे सन्तु निरामयाः । सर्वे भद्राणि पश्यन्तु
- आगच्छतु, गच्छतु, क्षम्यताम्

प्रेरणा - प्रसिद्धानि वाक्यानि

- सत्यं वद धर्मं चर
- सर्वे भवन्तु सुखिनः सर्वे सन्तु निरामयाः । सर्वे भद्राणि पश्यन्तु
- आगच्छतु, गच्छतु, क्षम्यताम्

प्रेरणा - प्रसिद्धानि वाक्यानि

- सत्यं वद धर्मं चर
- सर्वे भवन्तु सुखिनः सर्वे सन्तु निरामयाः । सर्वे भद्राणि पश्यन्तु
- आगच्छतु, गच्छतु, क्षम्यताम्

प्रेरणा - परस्मैपदीक्रियारूपाणि

सः → पठति
→ अपठत्
→ पठतु

तौ → पठतः
→ अपठताम्
→ पठताम्

ते → पठन्ति
→ अपठन्
→ पठन्तु

सीता → पठति
→ अपठत्
→ पठतु

सीते → पठतः
→ अपठताम्
→ पठताम्

सीताः → पठन्ति
→ अपठन्
→ पठन्तु

प्रेरणा - परस्मैपदीक्रियारूपाणि

सः → पठति
→ अपठत्
→ पठतु

तौ → पठतः
→ अपठताम्
→ पठताम्

ते → पठन्ति
→ अपठन्
→ पठन्तु

सीता → पठति
→ अपठत्
→ पठतु

सीते → पठतः
→ अपठताम्
→ पठताम्

सीताः → पठन्ति
→ अपठन्
→ पठन्तु

प्रेरणा - परस्मैपदीक्रियारूपाणि

सः → पठति
→ अपठत्
→ पठतु

तौ → पठतः
→ अपठताम्
→ पठताम्

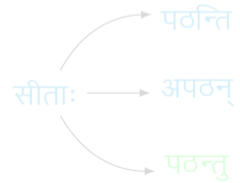
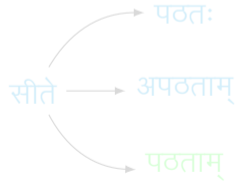
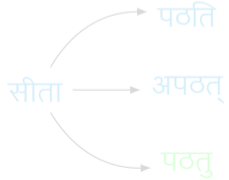
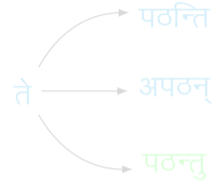
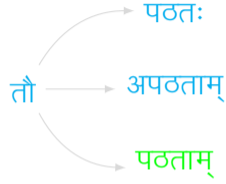
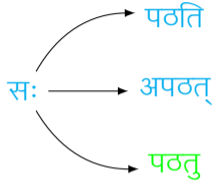
ते → पठन्ति
→ अपठन्
→ पठन्तु

सीता → पठति
→ अपठत्
→ पठतु

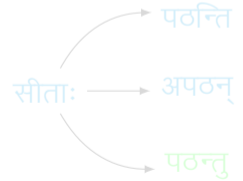
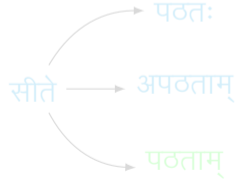
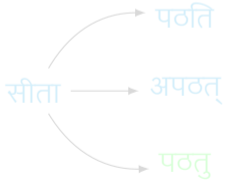
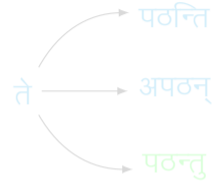
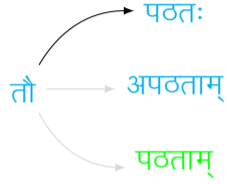
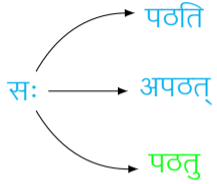
सीते → पठतः
→ अपठताम्
→ पठताम्

सीताः → पठन्ति
→ अपठन्
→ पठन्तु

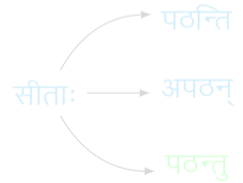
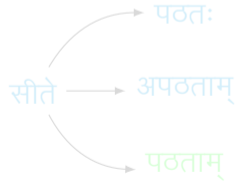
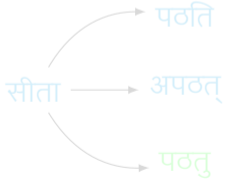
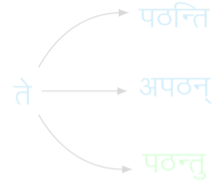
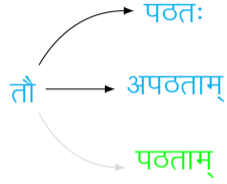
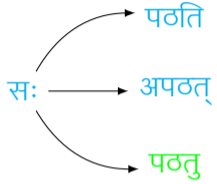
प्रेरणा - परस्मैपदीक्रियारूपाणि

प्रेरणा - परस्मैपदीक्रियारूपाणि

प्रेरणा - परस्मैपदीक्रियारूपाणि

प्रेरणा - परस्मैपदीक्रियारूपाणि

सः → पठति
→ अपठत्
→ पठतु

तौ → पठतः
→ अपठताम्
→ पठताम्

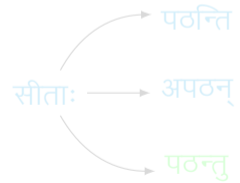
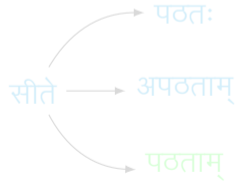
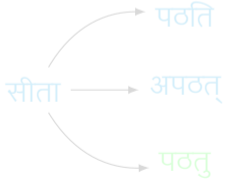
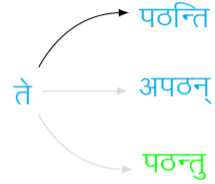
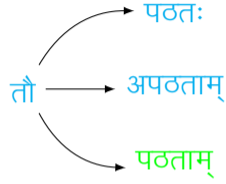
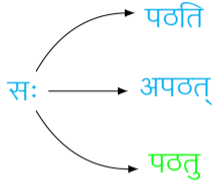
ते → पठन्ति
→ अपठन्
→ पठन्तु

सीता → पठति
→ अपठत्
→ पठतु

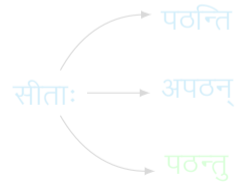
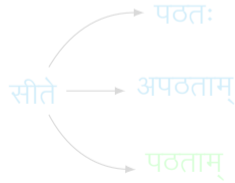
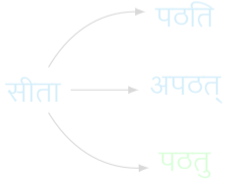
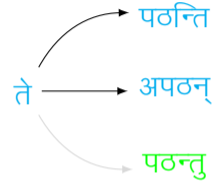
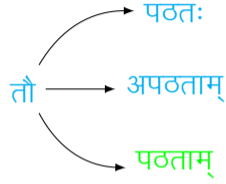
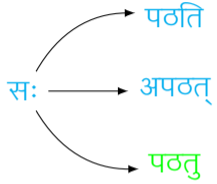
सीते → पठतः
→ अपठताम्
→ पठताम्

सीताः → पठन्ति
→ अपठन्
→ पठन्तु

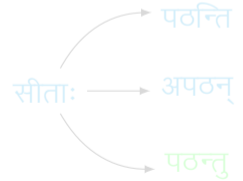
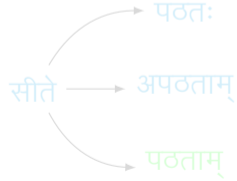
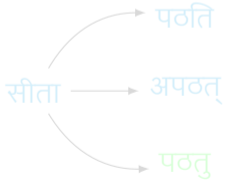
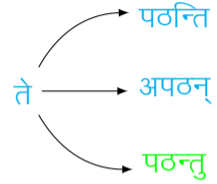
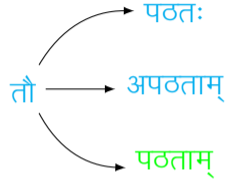
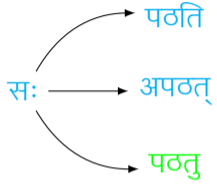
प्रेरणा - परस्मैपदीक्रियारूपाणि

प्रेरणा - परस्मैपदीक्रियारूपाणि

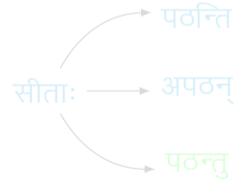
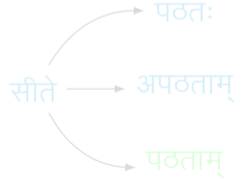
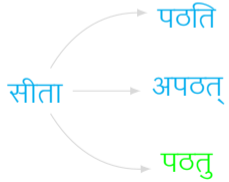
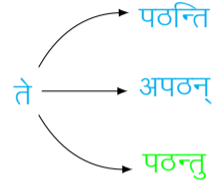
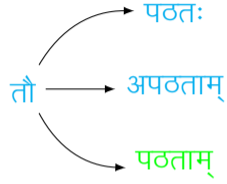
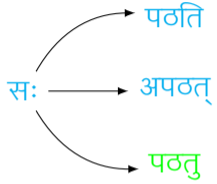

प्रेरणा - परस्मैपदीक्रियारूपाणि

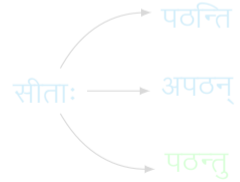
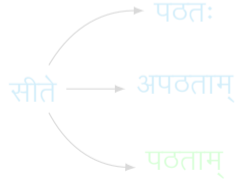
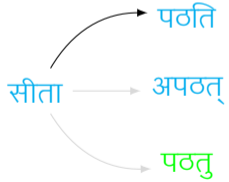
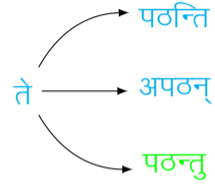
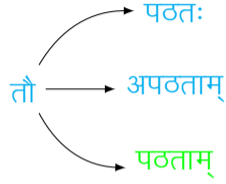
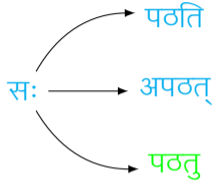

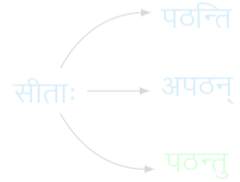
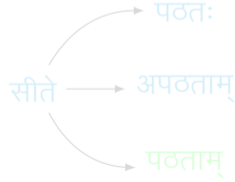
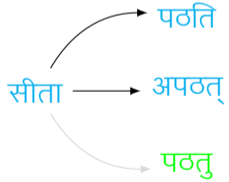
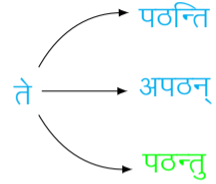
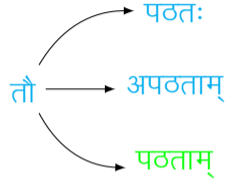
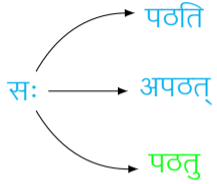
प्रेरणा - परस्मैपदीक्रियारूपाणि

प्रेरणा - परस्मैपदीक्रियारूपाणि

प्रेरणा - परस्मैपदीक्रियारूपाणि

प्रेरणा - परस्मैपदीक्रियारूपाणि

सः → पठति
→ अपठत्
→ पठतु

तौ → पठतः
→ अपठताम्
→ पठताम्

ते → पठन्ति
→ अपठन्
→ पठन्तु

सीता → पठति
→ अपठत्
→ पठतु

सीते → पठतः
→ अपठताम्
→ पठताम्

सीताः → पठन्ति
→ अपठन्
→ पठन्तु

प्रेरणा - परस्मैपदीक्रियारूपाणि

सः → पठति
→ अपठत्
→ पठतु

तौ → पठतः
→ अपठताम्
→ पठताम्

ते → पठन्ति
→ अपठन्
→ पठन्तु

सीता → पठति
→ अपठत्
→ पठतु

सीते → पठतः
→ अपठताम्
→ पठताम्

सीताः → पठन्ति
→ अपठन्
→ पठन्तु

प्रेरणा - परस्मैपदीक्रियारूपाणि

सः → पठति
→ अपठत्
→ पठतु

तौ → पठतः
→ अपठताम्
→ पठताम्

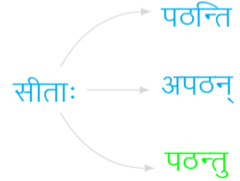
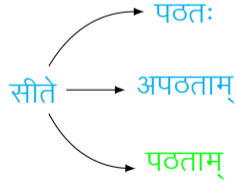
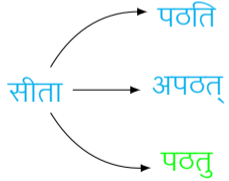
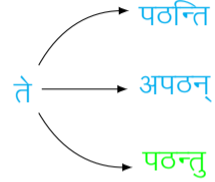
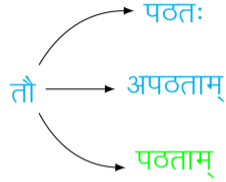
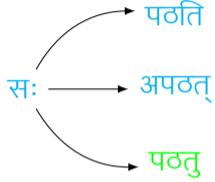
ते → पठन्ति
→ अपठन्
→ पठन्तु

सीता → पठति
→ अपठत्
→ पठतु

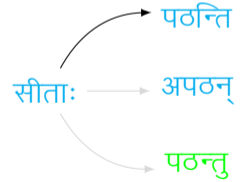
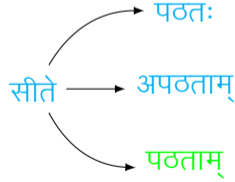
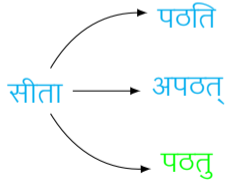
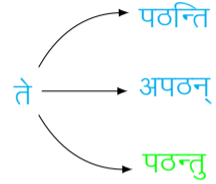
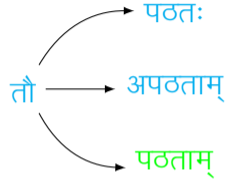
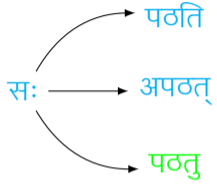
सीते → पठतः
→ अपठताम्
→ पठताम्

सीताः → पठन्ति
→ अपठन्
→ पठन्तु

प्रेरणा - परस्मैपदीक्रियारूपाणि

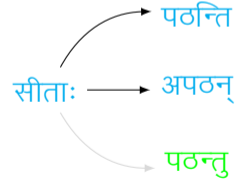
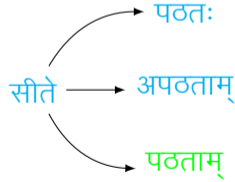
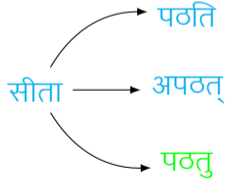
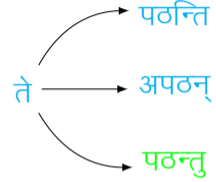
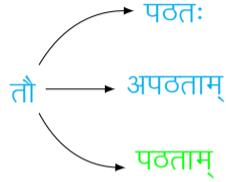
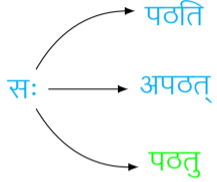

प्रेरणा - परस्मैपदीक्रियारूपाणि

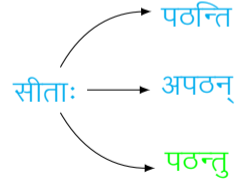
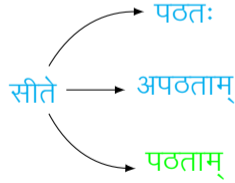
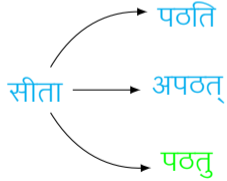
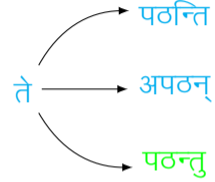
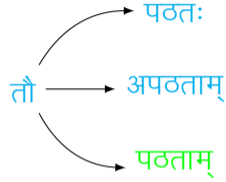
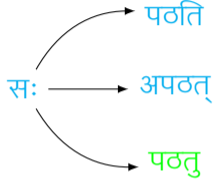

प्रेरणा - परस्मैपदीक्रियारूपाणि

प्रेरणा - परस्मैपदीक्रियारूपाणि

प्रेरणा - आत्मनेपदीक्रियारूपाणि

सः → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

तौ → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

ते → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

सीता → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

सीते → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

सीताः → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

• Lets see other examples in book.

प्रेरणा - आत्मनेपदीक्रियारूपाणि

सः → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

तौ → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

ते → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

सीता → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

सीते → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

सीताः → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

• Lets see other examples in book.

प्रेरणा - आत्मनेपदीक्रियारूपाणि

सः → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

तौ → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

ते → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

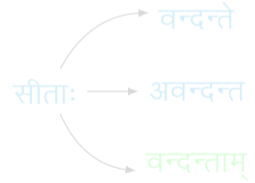
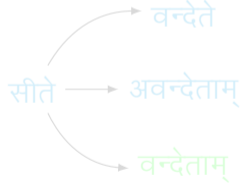
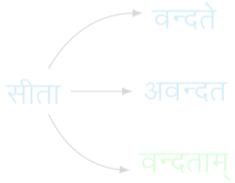
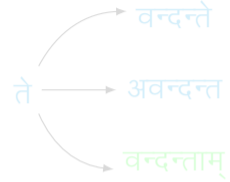
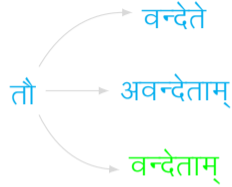
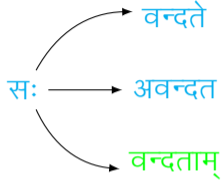
सीता → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

सीते → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

सीताः → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

• Lets see other examples in book.

प्रेरणा - आत्मनेपदीक्रियारूपाणि

• Lets see other examples in book.

प्रेरणा - आत्मनेपदीक्रियारूपाणि

सः → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

तौ → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

ते → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

सीता → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

सीते → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

सीताः → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

• Lets see other examples in book.

प्रेरणा - आत्मनेपदीक्रियारूपाणि

सः → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

तौ → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

ते → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

सीता → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

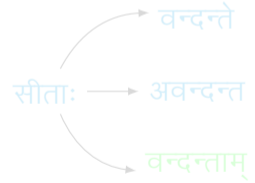
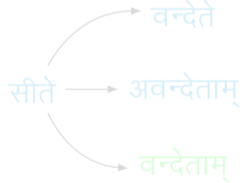
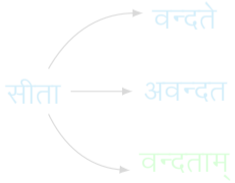
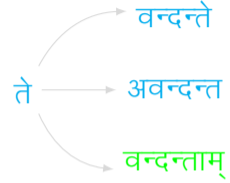
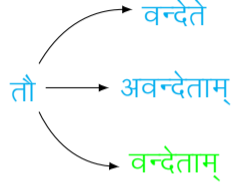
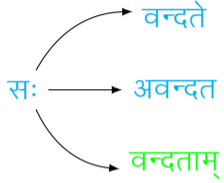
सीते → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

सीताः → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

• Lets see other examples in book.

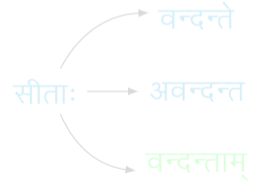
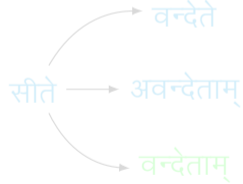
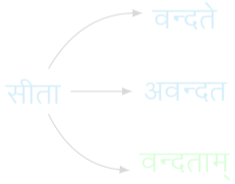
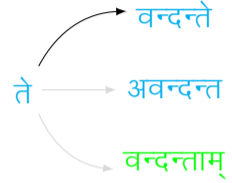
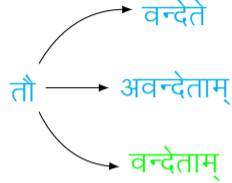
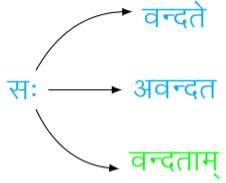

प्रेरणा - आत्मनेपदीक्रियारूपाणि

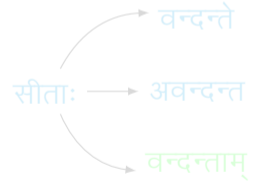
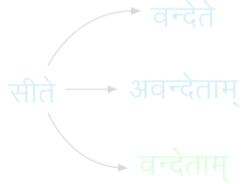
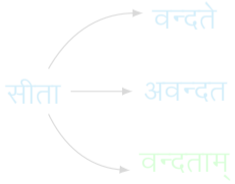
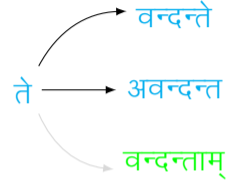
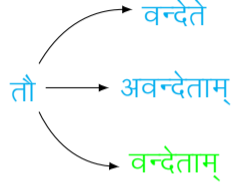
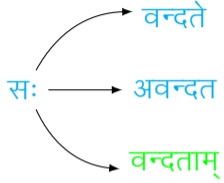
• Lets see other examples in book.

प्रेरणा - आत्मनेपदीक्रियारूपाणि

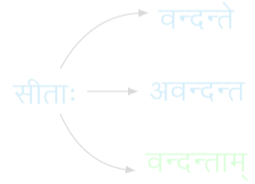
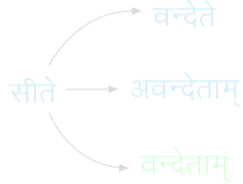
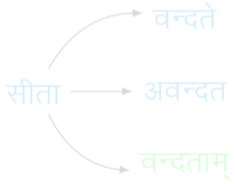
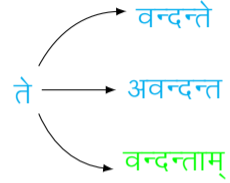
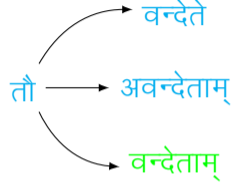
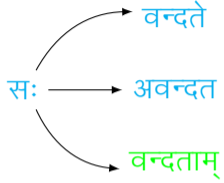
• Lets see other examples in book.

प्रेरणा - आत्मनेपदीक्रियारूपाणि

• Lets see other examples in book.

प्रेरणा - आत्मनेपदीक्रियारूपाणि

• Lets see other examples in book.

प्रेरणा - आत्मनेपदीक्रियारूपाणि

सः → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

तौ → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

ते → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

सीता → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

सीते → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

सीताः → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

• Lets see other examples in book.

प्रेरणा - आत्मनेपदीक्रियारूपाणि

सः → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

तौ → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

ते → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

सीता → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

सीते → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

सीताः → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

• Lets see other examples in book.

प्रेरणा - आत्मनेपदीक्रियारूपाणि

सः → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

तौ → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

ते → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

सीता → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

सीते → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

सीताः → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

• Lets see other examples in book.

प्रेरणा - आत्मनेपदीक्रियारूपाणि

सः → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

तौ → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

ते → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

सीता → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

सीते → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

सीताः → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

• Lets see other examples in book.

प्रेरणा - आत्मनेपदीक्रियारूपाणि

सः → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

तौ → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

ते → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

सीता → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

सीते → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

सीताः → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

• Lets see other examples in book.

प्रेरणा - आत्मनेपदीक्रियारूपाणि

सः → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

तौ → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

ते → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

सीता → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

सीते → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

सीताः → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

• Lets see other examples in book.

प्रेरणा - आत्मनेपदीक्रियारूपाणि

सः → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

तौ → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

ते → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

सीता → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

सीते → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

सीताः → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

• Lets see other examples in book.

प्रेरणा - आत्मनेपदीक्रियारूपाणि

सः → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

तौ → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

ते → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

सीता → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

सीते → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

सीताः → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

• Lets see other examples in book.

प्रेरणा - आत्मनेपदीक्रियारूपाणि

सः → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

तौ → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

ते → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

सीता → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

सीते → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

सीताः → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

• Lets see other examples in book.

प्रेरणा - आत्मनेपदीक्रियारूपाणि

सः → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

तौ → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

ते → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

सीता → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

सीते → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

सीताः → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

• Lets see other examples in book.

प्रेरणा - आत्मनेपदीक्रियारूपाणि

सः → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

तौ → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

ते → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

सीता → वन्दते
→ अवन्दत
→ वन्दताम्

सीते → वन्देते
→ अवन्देताम्
→ वन्देताम्

सीताः → वन्दन्ते
→ अवन्दन्त
→ वन्दन्ताम्

- Lets see other examples in book.

अनुक्रमणिका

- 1 मङ्गलम्
- 2 सूक्ति
- 3 क्रिया - प्रेरणा
- 4 सञ्ज्ञा
- 5 विभक्ति अभ्यासः

विभक्तिः

- Nouns can gets related with verb in eight (8) types only.
- These eight ways are called as cases or विभक्तिः ।
- Till now in our sentences, noun was always agent, doer of action, this is called प्रथमा विभक्तिः ।
- रामः, सीता, सः, सा, इदम्, एतानि, इमानि, सीताः are in प्रथमा विभक्तिः, are always doer of action happening in sentence i.e. रामः पठति ।
- Whatever doer wishes to get by doing an action is called as object of sentence or कर्म, this is represented by putting word in द्वितीया विभक्तिः ।
- विभक्तिः is change in the प्रातिपदिक to represent the relation of word to action in sentence.
- Sometimes due to proximity of some other words certain विभक्तिः is mandated.

विभक्तिः

- Nouns can get related with verb in eight (8) types only.
- These eight ways are called as cases or विभक्तिः ।
- Till now in our sentences, noun was always agent, doer of action, this is called प्रथमा विभक्तिः ।
- रामः, सीता, सः, सा, इदम्, एतानि, इमानि, सीताः are in प्रथमा विभक्तिः, are always doer of action happening in sentence i.e. रामः पठति ।
- Whatever doer wishes to get by doing an action is called as object of sentence or कर्म, this is represented by putting word in द्वितीया विभक्तिः ।
- विभक्तिः is change in the प्रातिपदिक to represent the relation of word to action in sentence.
- Sometimes due to proximity of some other words certain विभक्तिः is mandated.

विभक्तिः

- Nouns can get related with verb in eight (8) types only.
- These eight ways are called as cases or विभक्तिः ।
- Till now in our sentences, noun was always agent, doer of action, this is called प्रथमा विभक्तिः ।
- रामः, सीता, सः, सा, इदम्, एतानि, इमानि, सीताः are in प्रथमा विभक्तिः, are always doer of action happening in sentence i.e. रामः पठति ।
- Whatever doer wishes to get by doing an action is called as object of sentence or कर्म, this is represented by putting word in द्वितीया विभक्तिः ।
- विभक्तिः is change in the प्रातिपदिक to represent the relation of word to action in sentence.
- Sometimes due to proximity of some other words certain विभक्तिः is mandated.

विभक्तिः

- Nouns can get related with verb in eight (8) types only.
- These eight ways are called as cases or विभक्तिः ।
- Till now in our sentences, noun was always agent, doer of action, this is called प्रथमा विभक्तिः ।
- रामः, सीता, सः, सा, इदम्, एतानि, इमानि, सीताः are in प्रथमा विभक्तिः, are always doer of action happening in sentence i.e. रामः पठति ।
- Whatever doer wishes to get by doing an action is called as object of sentence or कर्म, this is represented by putting word in द्वितीया विभक्तिः ।
- विभक्तिः is change in the प्रातिपदिक to represent the relation of word to action in sentence.
- Sometimes due to proximity of some other words certain विभक्तिः is mandated.

विभक्तिः

- Nouns can get related with verb in eight (8) types only.
- These eight ways are called as cases or विभक्तिः ।
- Till now in our sentences, noun was always agent, doer of action, this is called प्रथमा विभक्तिः ।
- रामः, सीता, सः, सा, इदम्, एतानि, इमानि, सीताः are in प्रथमा विभक्तिः, are always doer of action happening in sentence i.e. रामः पठति ।
- Whatever doer wishes to get by doing an action is called as object of sentence or कर्म, this is represented by putting word in द्वितीया विभक्तिः ।
- विभक्तिः is change in the प्रातिपदिक to represent the relation of word to action in sentence.
- Sometimes due to proximity of some other words certain विभक्तिः is mandated.

विभक्तिः

- Nouns can get related with verb in eight (8) types only.
- These eight ways are called as cases or विभक्तिः ।
- Till now in our sentences, noun was always agent, doer of action, this is called प्रथमा विभक्तिः ।
- रामः, सीता, सः, सा, इदम्, एतानि, इमानि, सीताः are in प्रथमा विभक्तिः, are always doer of action happening in sentence i.e. रामः पठति ।
- Whatever doer wishes to get by doing an action is called as object of sentence or कर्म, this is represented by putting word in द्वितीया विभक्तिः ।
- विभक्तिः is change in the प्रातिपदिक to represent the relation of word to action in sentence.
- Sometimes due to proximity of some other words certain विभक्तिः is mandated.

विभक्तिः

- Nouns can get related with verb in eight (8) types only.
- These eight ways are called as cases or विभक्तिः ।
- Till now in our sentences, noun was always agent, doer of action, this is called प्रथमा विभक्तिः ।
- रामः, सीता, सः, सा, इदम्, एतानि, इमानि, सीताः are in प्रथमा विभक्तिः, are always doer of action happening in sentence i.e. रामः पठति ।
- Whatever doer wishes to get by doing an action is called as object of sentence or कर्म, this is represented by putting word in द्वितीया विभक्तिः ।
- विभक्तिः is change in the प्रातिपदिक to represent the relation of word to action in sentence.
- Sometimes due to proximity of some other words certain विभक्तिः is mandated.

विभक्तिसारिणी

प्रातिपदिक	विभक्ति: (Case)	विभक्ति-अर्थ	एकवचने	द्विवचने	बहुवचने
राम	प्रथमा (Nominative) द्वितीया (Accusative)	कर्ता (Doer of action) कर्म (Object)	रामः रामम्	रामौ रामौ	रामाः रामान्

अनुक्रमणिका

- 1 मङ्गलम्
- 2 सूक्ति
- 3 क्रिया - प्रेरणा
- 4 सञ्ज्ञा
- 5 विभक्ति अभ्यासः

विभक्ति अभ्यासः

- रामः गच्छति means what ? and रामं गच्छति ?
- शाला गच्छति means what ? and शालां गच्छति ?
- पाठाः पठन्ति means what ? and पाठान् पठन्ति ?

विभक्ति अभ्यासः

- रामः गच्छति means what ? and रामं गच्छति ?
- शाला गच्छति means what ? and शालां गच्छति ?
- पाठाः पठन्ति means what ? and पाठान् पठन्ति ?

विभक्ति अभ्यासः

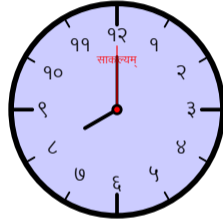
- रामः गच्छति means what ? and रामं गच्छति ?
- शाला गच्छति means what ? and शालां गच्छति ?
- पाठाः पठन्ति means what ? and पाठान् पठन्ति ?

- Learn द्वितीया for अकारान्त, इकारान्त, आकारान्त words, instead of remembering just use them in sentences .
- Do all exercises in book for grammar part and on saakalyam.org for chapter five.

- Learn द्वितीया for अकारान्त, इकारान्त, आकारान्त words, instead of remembering just use them in sentences .
- Do all exercises in book for grammar part and on saakalyam.org for chapter five.

अग्रिमा कक्ष्या -

आगामि बुधवासरे रात्रौ

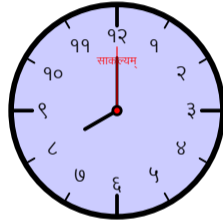
२७ सौर कार्तिक १९४२ - नवम्बर १८, २०२० भारतीयसमयक्षेत्रे (IST)

● पञ्चमपाठस्य अपरः भागः

धन्यवादाः

अग्रिमा कक्ष्या -

आगामि बुधवासरे रात्रौ

२७ सौर कार्तिक १९४२ - नवम्बर १८, २०२० भारतीयसमयक्षेत्रे (IST)

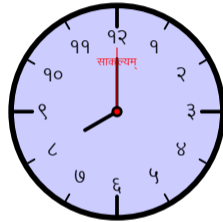
- पञ्चमपाठस्य अपरः भागः

धन्यवादाः

अग्रिमा कक्ष्या -

आगामि बुधवासरे रात्रौ

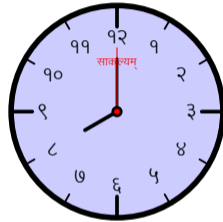
२७ सौर कार्तिक १९४२ - नवम्बर १८, २०२० भारतीयसमयक्षेत्रे (IST)

- पञ्चमपाठस्य अपरः भागः

धन्यवादाः

अग्रिमा कक्ष्या -

आगामि बुधवासरे रात्रौ

२७ सौर कार्तिक १९४२ - नवम्बर १८, २०२० भारतीयसमयक्षेत्रे (IST)

- पञ्चमपाठस्य अपरः भागः

धन्यवादाः